

ØSTMARKNESET

Prosess

ØSTMARKNESET

Prosess

FORORD

Denne boken beskriver hvordan diplomoppgaven vår har utviklet seg fra den spede begynnelsen til prosjektets slutt. Boken er ikke en fullstendig oppsummering av alt vi har gjort de siste åtte månedene, men inneholder et utdrag av skisser, analyser, modellbilder, diskusjoner og valg som har vært avgjørende for hvordan prosjektet har utviklet seg.

Utgangspunktet for denne diplomoppgaven har vært stedet. Vi ville la Østmarknesets unike karakter være med på å danne grunnlaget for utviklingen av oppgaven og valget av program. Vi ønsket å la stedet generere det endelige prosjektet. Derfor har vi brukt prosessboken som et verktøy for å gjøre oss selv bevisste på prosjektets utvikling. Prosessboken har blitt ført som en dagbok, hvor vi kontinuerlig reflekterer over diskusjoner, tegninger og avgjørelser som blir tatt. Vi håper dette utdraget fra prosessen tydeliggjør visjonen vår for Østmarknesets utvikling, fra den store sammenhengen til de små detaljene.

Andreas Bakken Smedås
Thea Hougsrud Andreassen

Prosess
Master i arkitektur
NTNU 2014/2015

Kandidater: Andreas Bakken Smedås
Thea Hougsrud Andreassen

Veiledere: Finn Hakonsen
Arnstein Gilberg

INNHOLDSFORTEGNELSE

DEL 1

11	Uke 34
13	Uke 36
15	Uke 40-42
17	Uke 43-45
19	Uke 46
21	Uke 48-51
23	Begrepsavklaring

DEL 2

27	Uke 2
29	Uke 3
33	Uke 4
41	Uke 5
63	Uke 6
91	Uke 7
107	Uke 8
137	Uke 9
161	Uke 10 - Midtsemester

DEL 3

191	Uke 11
203	Uke 12
214	Uke 13
255	Uke 14
265	Uke 15
295	Uke 16

307	Evaluering av prosess
311	Kildehenvising

DEL 1

BEGYNNELSEN

Uke 34

Vi bestemte oss tidlig for å jobbe sammen. Dette er det fjerde prosjektet vi samarbeider om på studiet. Tidligere har vi jobbet med store sammenhenger og det konseptuelle, med byen, det urbane, og med større komplekse bygg.

I dette prosjektet ønsker vi å arbeide med det nære og følelsesmessige, det sanselige, detaljene som utgjør helheten. Vi vil lage en arkitektur som har merverdi. Vi ønsker å lage rom og steder som påvirker brukerne. Vi ønsker å få folk til å oppleve kjente steder på en ny måte. Vi vil påvirke sinnstemningen til brukerne.

Vi vil jobbe med et prosjekt som har en følelse og en nerve, men som samtidig har realistiske rammer. Det er en sjelden mulighet å kunne møte et sted uten et gitt program, og selv velge omfanget for prosjekteringsoppgaven.

Vi har ennå ikke funnet et konkret sted vi vil jobbe med, men vi har diskutert flere tema som vi ønsker å fokusere på i prosjektet:

Hvordan kan arkitektur være identitetsskapende for et sted? Hvordan kan man gi noe som svarer

på lokale behov, og som samtidig fremhever kvaliteter ved stedet? Vi vil skape opplevelser for folk, få folk til å oppleve rom gjennom å forsterke en gitt utsikt eller atmosfære. Lage et sted som vekker følelser hos folk. Noe som forholder seg til naturen, og som forsterker det som allerede eksisterer. Noe som forholder seg til et større samfunnsperspektiv

I prosessen fremover vil vi arbeide med å finne et sted som lar oss jobbe med disse aspektene.

SØKEN ETTER STEDET

Uke 36

Vi oppsøker flere personer for å komme frem til et sted som gir oss mulighet til å jobbe med det vi ønsker. Vi søker en plass uten et program som er bestemt på forhånd.

Bjørn Otto Braaten og Jan Siem foreslår Orkdal og Selbu som mulige steder for masteroppgaven. Steffen Wellinger gir oss tips om prosjekter han har vært i kontakt med Trondheim kommune om.

Vi sender ut e-poster til både Orkdal og Trondheim kommune. Vi snakker med Norske Turistveier om mulige prosjekter langs Helgelandskysten. Thea tar kontakt med ordføreren i Gildeskål kommune i forsøk på å finne mulige prosjekter utenfor Bodø. Vi har også kontakt med en arkitekt lokalisert i Sveits om muligheten til å utforme et rekreasjonsområde utenfor Basel.

Etter tips fra Steffen Wellinger blir vi med på et møte med Ulrika Wallin fra Trondheim kommune. Hun snakker om kommunens planer for Østmarkneset, hvor kommunen og NGU skal realisere en museumspark for geologi. Parken vil

bygges nær et kaianlegg fra krigens dager, som kommunen ikke vet hva de skal gjøre med.

Det er viktig for oss at prosjektet vårt er samfunnsrelevant. Det skal gi svar på større behov og problemer i samfunnet. I løpet av møtet med kommunen blir det klart at Østmarkneset svarer på mange av våre ønsker. Kaianlegget er en plass hvor noe må gjøres for å forbedre dagens situasjon, men det er ikke klart hva dette er. Det er et sted som mange i Trondheim har et ambivalent forhold til. Wallin sier rett ut at hvis vi ikke gjør noe med kaianlegget kan skurene bli revet, og vårt innspill om hva plassen kan være vil bli viktig for debatten fremover.

Etter møtet med kommunen fremstår Østmarkneset som det mest interessante prosjektet vi har sett på til nå. Vi ønsker å følge dette videre.

RIVE ELLER IKKE RIVE?

Uke 40-42

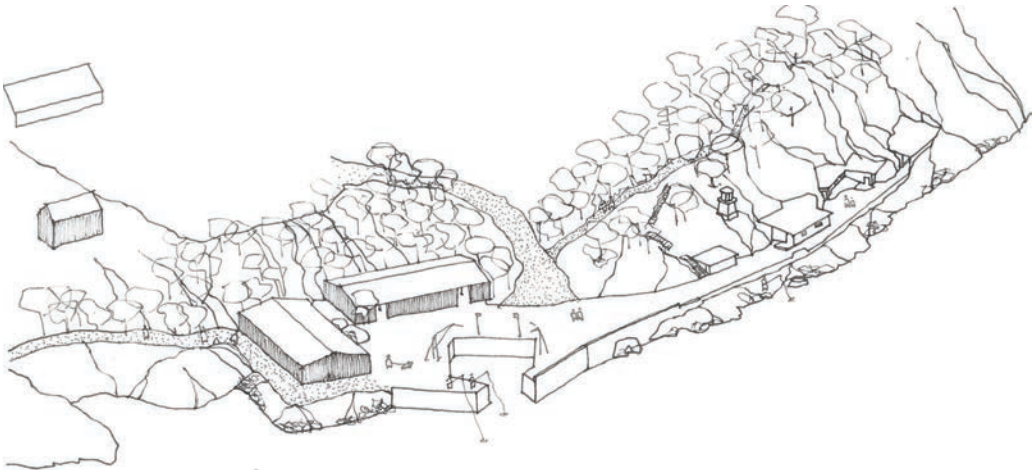
Noen uker etter det første møtet med kommunen og Ulrika Wallin mottok vi en mail:

“Ville bare informere om at det i mandags ble besluttet å rive bygningene [på kaianlegget], men jeg er blitt bedt om å lage en orientering for formannskapet om saken, slik at politikerne er klare over problemstillingen. Det betyr at den kommer opp i formannskapet om 14 dager. Her skal jeg synliggjøre mulighetene og de initiativ som har dukket opp, og den dialogen som har vært mellom initiativtakerne/NTNU og kommunen, men der konklusjonen er at det er usikkerhet knyttet til langsiktigheten mv.

Ulrika Wallin”

Hva skjer nå? Har vi fortsatt en tomt til masteren? Dette gjør masteroppgaven vår enda mer aktuell, og det er tydelig at noe må gjøres for at ikke kommunen skal rive de få byggene som står igjen på kaianlegget.

Vår interesse for stedet har innvirkning på debatten, og mot slutten av uke 42 får vi vite at skurene skal få stå i fred inntil videre.

ENDELIG VALG AV PROSJEKT OG FØRSTE MØTE MED TOMTEN

Uke 43-45

Andreas kjenner tomten godt, og har besøkt den mange ganger gjennom oppveksten på turer med familien. Thea har aldri vært på Østmarkneset. I uke 43 tok vi med kamera og syklet fra Ila, via Brattøra, rundt Ladestien, gjennom tomten og videre bort til Sponhuset.

Førsteintrykket av stedet var at den var veldig mye større enn vi antok. Selv om kaianlegget består av store åpne flater, er den også delt inn i mindre rom med ulik karakter.

Mellomrommet mellom lagrene oppleves som lunt, lukket og tett. Rommet mellom skurene, havnebassenget og kranen er avgrenset, mens plassen mellom havnebassenget og bunkerne oppleves som åpen og udefinert. Adkomsten fra øst er uklar, og man møter en bred vegg når man går langs stien. På vestsiden av tomten ligger det fem spennende bunkere, klemte mellom fjell og hav. Rommet mellom de fem betongstrukturene står i sterk kontrast til den åpne plassen foran skurene.

Det er et merkelig sted. Selv om man ikke kommer nærmere sjøen enn dette har du

fortsatt ingen fysisk kontakt med vannet. Flere fiskere står på nedsiden av betongkanten og ved havnebassenget. Mange mennesker passerer tomten på vei til noe annet. Noen stopper opp og ser på utsikten. Andre utforsker de forlatte, nedtaggede bunkerne. Alt er slitt og dekket med grafitti. Stedet preges av forfall og av å ha blitt glemt over lengre tid. Plassen er en kombinasjon av flott, farlig, naturlig og menneskeskapt. I betonggulvet er det spor av den tidligere bruken. Togsinnene snor seg inn og ut av skurene og rundt på plassen. Hva har skjedd her før? Og hva kan skje fremover?

I uke 44 har vi vårt første veiledningsmøte med Finn Haakonsen om en mulig oppgave på Østmarkneset. Finn kjenner godt til tomten, og forteller at det er mangel på servicepunkter og innfallsporter langs Ladestien. Det kan være interessant å knytte Østmarkneset opp til dette.

Endelig er valget tatt, vi har landet på et sted! Vi er fornøyd med tomtens aktualitet, og at den er relevant for diskusjoner i kommunen. Vi jobber videre med stort engasjement, og begynner å sortere tanker og å definere en problemstilling.

FLERE MØTER MED KOMMUNEN

Uke 46

På mandag hadde vi et nytt møte med Ulrika Wallin i kommunen for å avklare forholdet vi vil ha til kommunen, og forklare hva vi ønsker å få ut av diplomoppgaven og samarbeidet.

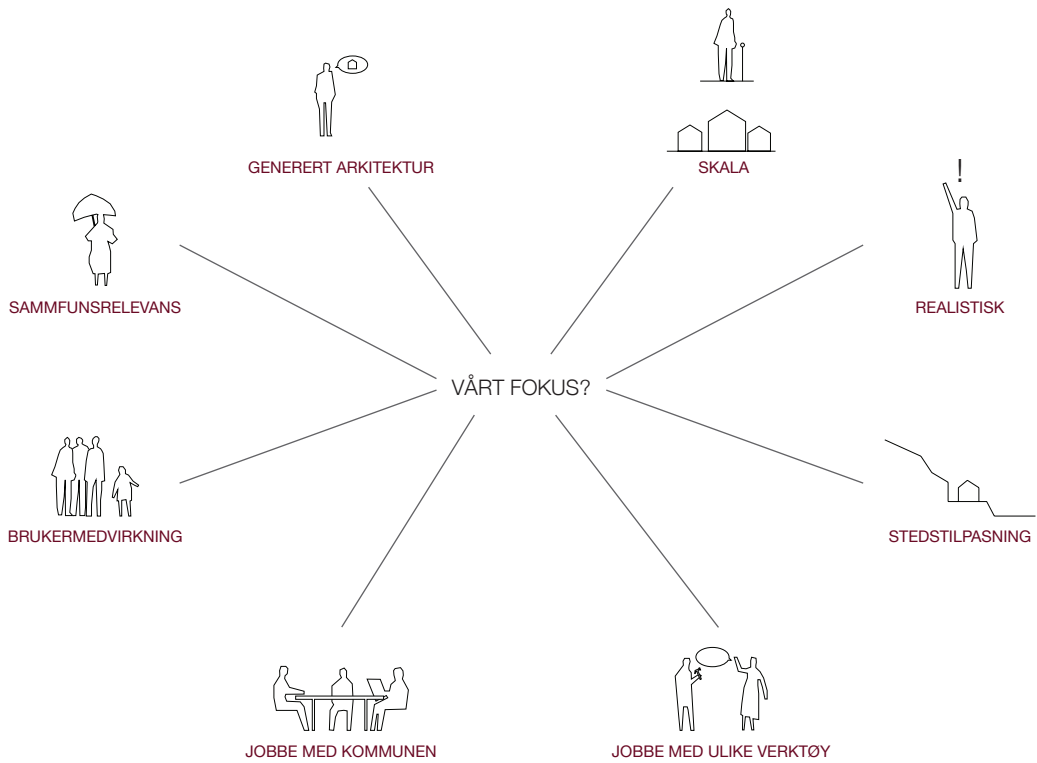
Vi hadde tydeligvis snakket forbi hverandre. Vi så for oss en teoretisk oppgave, et mulighetsstudie, mens Wallin hadde forstått det slik at vi faktisk skulle bygge noe på Østmarkneset. Derfor hadde kommunen skaffet til veie 600 000 kroner til å gjennomføre en workshop til sommeren.

På bakgrunn av den nye informasjonen avtalte vi å tenke gjennom diplomoppgaven vår på nytt. Ønsker vi å bygge noe konkret og gjennomføre en praktisk master, eller vil vi holde alle muligheter åpne i et teoretisk mulighetsstudie? Ønsket vårt for masteren har hele tiden vært å finne ut hva plassen behøver, på dens egne premisser. Planene for workshopen var derimot klart definerte. Det skulle bygges en sesongbasert restaurant. Dette er ikke nødvendigvis feil løsning, men vi vil holde alle muligheter åpne som utgangspunkt for diplomoppgaven vår.

På samme tid gir ressursene kommunen har samlet en veldig spennende mulighet som er for god til å avslå. Vi bestemmer oss for å prøve å kombinere workshopen og masteroppgaven vår, men velger å holde de separert.

Diplomoppgaven vår vil være en ren prosjekteringsoppgave og mulighetsstudie av Østmarkneset. Parallelt med dette vil vi forsøke å samle en arbeidsgruppe som vil samarbeide med om en workshop på Østmarkneset. Vi håper at det vi lærer fra diplomoppgaven kan virke positivt inn på en senere workshop, og vice versa.

Neste dag hadde vi et nytt møte med kommunen. Vi diskuterte muligheten for en trinnvis utbygging av området, og hvordan en steinpark ved NGU, restaurant på Østmarkneset og vår diplomoppgave kan styrke hverandre. En representant fra Asplan Viak hadde stor interesse for at vi skulle foreta oss en ren prosjekteringsoppgave for Østmarkneset, og uttrykte at dette kunne bidra positivt til den videre prosessen deres, og at den kunne bli et viktig innspill til utviklingen av kaianlegget.

OPPSUMMERING OG VEIEN VIDERE

Uke 48-51

Trondheim kommunes initiativ til å gjøre et inngrep på Østmarkneset skaper en engasjerende ramme for oppgaven. Det gir oss mulighet til å møte og kommunisere med både privatpersoner og det offentlige underveis i prosessen. Vi tar utgangspunkt i kommunens planer om å revurdere bruken av festningsanlegget, men gjør en uavhengig vurdering av hva Østmarkneset kan være for Ladestien og Trondheim by. Vi tror at prosjekteringsoppgaven vår kan bli et viktig innspill i den pågående debatten, nettopp fordi vi fristiller oss fra planene som er lagt i dag.

Både Lade og Østmarkneset er preget av den tyske okkupasjonen under andre verdenskrig. Vi ønsker å forsterke stedet og gjøre det spennende for både tilreisende og lokale. Hvordan kan vi gi stedet en ny bruk tilpasset behovene i dagens samfunn, og samtidig bevare festningsanleggets autentisitet og stedets historiske verdi?

I prosessen vår vil vi bruke flere forskjellige arbeidsmetoder. En av grunnene til at vi valgte å arbeide med Østmarkneset er at vi lett kan

dra ned og observere forhold på tomten. Vi vil undersøke gjennom å oppleve stedet, fotografere, skissere og ha samtaler med folk som har et forhold til området. Vi vil også gjøre ulike undersøkelser i DAK og modell. I tillegg til dette vil vi ha jevnlig møter med kommunen og veiledere for å drive prosjektet fremover.

De første 5-7 ukene vil vi sette av til analysearbeid, modellbygging og skissering på og av tomten, med en gradvis overgang til prosjektering.

På slutten av hver uke skal vi oppsummere og reflektere over det vi har gjort. Loggføringen skal gjøre oss klar over prosessen vi har hatt, og være en metode for å hjelpe oss til å diskutere og reflektere over hvordan prosjektet utvikler seg og hvilke valg som er tatt underveis.

Vår problemstilling:

Vi vil ta utgangspunkt i kommunens initiativ til å utvikle det nedlagte kaianlegget på Østmarkneset. Hvordan kan et forlatt festningsanlegg fra andre verdenskrig igjen bli en ressurs for samfunnet?

BEGREPSAVKLARING

I prosjekteringen fremover vil vi referere til de eksisterende strukturene på kaianlegget med følgende navn:

- 1: Skur 1
- 2: Skur 2
- 3: Bunker 1
- 4: Bunker 2
- 5: Bunker 3
- 6: Bunker 4
- 7: Bunker 5

Prosess
Master i arkitektur
NTNU 2014/2015

Andreas Bakken Smedås
andreas.smedas@gmail.com
+47 401 20 196

Thea Hougsrud Andreassen
theaandreassen@gmail.com
+47 938 55 213